

ДЕЯКІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО КВАЛІФІКАЦІЇ ОКРЕМИХ ЗЛОЧИНІВ, ЯКІ ПОСЯГАЮТЬ НА ФОНДОВИЙ РИНОК, ТА ЇХ РОЗМЕЖУВАННЯ ІЗ СУМІЖНИМИ ЗЛОЧИНАМИ

ВОЛИНЕЦЬ Руслан Анатолійович - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінального права та кримінології юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка

УДК 343.7

С учетом анализа проблематики исследования даются рекомендации относительно вопросов квалификации отдельных преступлений, посягающих на фондовый рынок, а также делается попытка их отграничения от смежных преступлений. Исследуются разного рода ситуации, возникающие (могущие возникнуть) на практике. Отдельно уделяется внимание анализу критериев отграничения преступлений, посягающих на фондовый рынок, от смежных преступлений, при этом формулируются предложения по изменению действующего уголовного законодательства Украины, относительно отдельных вопросов охраны фондового рынка.

Ключевые слова: квалификация преступлений, отграничение преступлений, фондовый рынок, ценные бумаги, уголовная ответственность, Уголовный кодекс.

Правильна кримінально-правова оцінка посягань на фондовий ринок потребує встановлення ознак їх складів, що передбачаються відповідними статтями (частинами статей) Кримінального кодексу України (далі – КК). Установлюючи властиві їм ознаки та відкидаючи ті, які їм не притаманні, поступово поглиблюючи аналіз і правової норми, і фактичних обставин скоєного, ми приходимо до єдиної сукупності ознак [1, с. 8-12; 2, с. 126], що характеризують такі посягання на фондовий ринок, як злочини певних видів, та відрізняють їх від суміжних злочинів.

Враховуючи зазначене, потрібно звернути увагу на існуючий підхід щодо ознак

складів злочинів, які підлягають співвідношенню та враховуються при кваліфікації злочинів. Йдеться про те, що такі ознаки можна “представити” як: а) відмінні (формула: $a \neq b$), які поділяються на очевидні та латентні; б) загальні або “спільні” (формула: $a = b$), які можуть бути очевидними і латентними [3, с. 151]. Функцію критеріїв розмежування таких суміжних складів виконують відмінні ознаки [3, с. 151; 4, с. 358].

Вирішення проблем кваліфікації посягань на фондовий ринок та їх відмежування від суміжних злочинів здійснюється за таким “алгоритмом”.

1. КК містить низку складів злочинів, які за предметом злочину є суміжними зі складами злочинів, що посягають на фондовий ринок та/або його складові “елементи”. Зокрема, предметом передбаченого ч. 1 ст. 199 КК виготовлення, зберігання, придбання, перевезення, пересилання, ввезення в Україну з метою використання при продажу товарів, з метою збуту, а також безпосередньо збуту є незаконно виготовлені, одержані чи підроблені державні цінні папери. Підроблені недержавні цінні папери вважаються предметом виготовлення з метою збуту, збуту чи використання (ст. 224 КК). Отже, у ч. 1 ст. 199 КК ознаки предмета злочину є більшими за обсягом, ніж ознаки предмета, передбаченого у ст. 224 КК. У першому випадку йдеться не лише про підроблені цінні папери (державні), але й про “незаконно виготовлені, одержані”, тоді як у ч. 1 ст. 224 КК – лише про будь-яким чином підроблені цінні папери.

Порівняння змісту диспозицій цих статей КК дозволяє вказати на відсутність у ст. 224 КК таких ознак предмета злочину, як “незаконно виготовлені, одержані” недержавні цінні папери. Ця обставина має безпосереднє відношення до проблем кваліфікації злочинів різних видів залежно від механізму їх вчинення. Так, злочини, передбачені ст.ст. 199, 224 КК, слід відмежовувати від підроблення офіційних документів, які видаються чи посвідчуються та надають права або звільняють від обов’язків, з метою використання їх підроблювачами чи іншими особами або збуту (ч. 1 ст. 358 КК), а також від службового підроблення (ст. 366 КК). Адже у визначенні цінних паперів, наведеному в ч. 1 ст. 3 Закону України “Про цінні папери та фондовий ринок” від 23 лютого 2006 року, вказується на “документ установленої форми з відповідними реквізитами”. Ознаки цінних паперів будь-якого виду є спеціальними по відношенню до будь-якого офіційного документа, передбаченого як предмет злочину в ч. 1 ст. 358 та ст. 366 КК. Проте кримінальна відповідальність за використання завідомо підроблених цінних паперів має певні особливості насамперед залежно від виду цінних паперів. Так, у ст. 199 КК відсутня ознака *використання* підроблених (або завідомо підроблених державних цінних паперів), однак закріплена мета збуту та збут підроблених державних цінних паперів. На відміну від ст. 199 КК, у ч. 1 ст. 224 КК передбачена ознака “використання”, яка стосується підроблених недержавних цінних паперів, що дозволяє рекомендувати законодавцю доповнити ч. 1 ст. 199 КК після слів “... чи білетів державної лотеї” словами “, а також використання підроблених ... державних цінних паперів”. Відтак за чинними положеннями КК підроблення державних цінних паперів з метою збуту, а також їх подальше використання мають кваліфікуватися за сукупністю злочинів, передбачених відповідною частиною ст. 199 КК та ч. 4 ст. 358 КК. Якщо такі дії вчиняються службовою особою з використанням її становища чи повноважень, пов’язаних з діяльністю на фондовому ринку, то потрібна ще додаткова кваліфікація за відповідною частиною ст. 366 КК.

У ч. 1 ст. 224 КК вказується на “використання ... підроблених недержавних цінних паперів”, що дозволяє вважати цю норму спеціальною по відношенню до ч. 4 ст. 358 КК. Водночас при співвідношенні ст. 224 КК з ст. 366 КК слід враховувати, що у ст. 224 КК вчинення передбачених нею дій службовою особою в жодній її частині не передбачається. Тому вчинення службовою особою виготовлення з метою збуту, збуту чи використання іншим чином підроблених недержавних цінних паперів слід кваліфікувати за сукупністю відповідних частин ст.ст. 224, 366 КК. У конкретних випадках при кваліфікації будь-якої із зазначених дій мають враховуватись ознаки складів, передбачені різними частинами цих статей КК, а саме: а) ознаки, які закріплені у ст. 224 КК, але відсутні у ст. 366 КК (зокрема, “повторно”, “якщо вони завдали великої матеріальної шкоди” у ч. 2 ст. 224 КК, а також “дії ... вчинені організованою групою” та “... якщо вони завдали особливо великої матеріальної шкоди” у ч. 3 ст. 224 КК); б) наявна кваліфікуюча ознака “спричинило тяжкі наслідки”, передбачена у ч. 2 ст. 366 КК, яка у ч. 2 і ч. 3 ст. 224 КК відсутня. Іншими словами, вибір конкретної частини ст. 224 КК при її кваліфікації за сукупністю з ч. 2 ст. 366 КК залежить від: а) наявності повторності вчинених дій (її зміст визначається у п. 1 примітки до ст. 224 КК), б) діяльності організованої групи, а також в) співвідношення понять “велика матеріальна шкода”, “особливо велика матеріальна шкода” та “тяжкі наслідки”. При кваліфікації за сукупністю ч. 2 або ч. 3 ст. 224 та ч. 1 або ч. 2 ст. 366 КК необхідно звертати увагу на таке. Поняття “велика матеріальна шкода”, “особливо велика матеріальна шкода” та “тяжкі наслідки” мають однакові (спільні) та відмінні “компоненти”. Однаковими є ті “компоненти”, що позначають певні втрати у змісті реальних збитків, а також упущену (втрачену) вигоду. Так, суспільно небезпечні наслідки як ознака службового підроблення, яка позначається терміном “тяжкі наслідки”, полягають насамперед у конкретних матеріальних (майнових) збитках [5; 6]. Отже, однаковими “компонентами” великої й особливо великої матеріальної шкоди (ст. 224 КК) та тяжких

наслідків (у ст. 366 КК) є реальні збитки та упущена (втрачена) вигода.

Ознаками, які відрізняють, є ті суспільно небезпечні наслідки, які набувають вигляду порушення прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, держави або територіальної громади [6, с. 76] та утворюють так звану “немайнову шкоду” [7]. Адже: а) на сьогодні немайнова шкода часто має умовний характер та в ряді випадків може одержати майновий еквівалент (вимір) або, інакше кажучи, грошову оцінку (наприклад, шкода здоров’ю може обчислюватися грошима, потрібними для його відновлення); 2) у примітках статей Особливої частини КК розміщується лише певна частина гіпотези або диспозиції тієї чи іншої кримінально-правової норми [6, с. 76]. Хоча у такого підходу є й противники, які аргументують свою позицію тим, що ознаки поняття тяжких наслідків охоплюють лише шкоду майнового характеру, яка включає в себе втрати у зв’язку зі знищенням або пошкодженням речі, а також витрати, які особа зробила або мусить зробити для відновлення свого порушеного права (реальні збитки); доходи, які могли б бути реально одержані за звичайних обставин, якби не було порушене певне право (упущена вигода). При цьому розмір грошового відшкодування моральної шкоди не може включатись у зміст істотної шкоди та тяжких наслідків [8, с. 45]. Заперечуючи проти останнього підходу, відзначаю, що законодавець у п. 3 і п. 4 примітки до ст. 364 КК не робить якихось застережень стосовно невключення немайнової шкоди у зміст поняття істотної шкоди та поняття тяжких наслідків. Основною вимогою стосовно змістовних ознак цих понять, що сформульована у п. 3 і п. 4 примітки до ст. 364 КК, є здатність “компонентів” та різновидів істотної шкоди та тяжких наслідків обчислюватися у певній кількості (за допомогою певної кількості) неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (далі – НМДГ). Якщо ж виникає питання стосовно обчислення немайнової шкоди у тій кількості НМДГ, які передбачені у п. 3 і п. 4 примітки до ст. 364 КК, то за основу мають братись їх майнові еквіваленти.

Зважаючи на таке, різновиди немайнової шкоди, що настає в результаті вчинення будь-якої із передбачених у ст. 224 КК дій, поняттям великої та особливо великої матеріальної шкоди не охоплюються. За певних умов вони можуть охоплюватись поняттям передбачених у ч. 2 ст. 366 КК тяжких наслідків. Відтак, вчинене за певних умов може додатково кваліфікуватися за ч. 2 ст. 366 КК.

Спеціальною стосовно норм, передбачених ст.ст. 358, 366 КК, є норма, закріплена в ст. 223¹ КК. Розмежовуються склади злочинів, передбачених цими статтями, за такими ознаками, як предмет, суспільно небезпечні наслідки та суб’єкт злочину. Предметом злочину, передбаченим ст. 223¹ КК, є документи, які подаються для реєстрації випуску цінних паперів. Відмінною ознакою складів злочинів, передбачених ч. 1 ст. 223¹ та ст. 358, ст. 366 КК, є “значна матеріальна шкода інвесторові в цінні папери”. На відміну від “тяжких наслідків”, передбачених ч. 2 ст. 366 КК, змістом цього поняття мають охоплюватися не лише реальні збитки (втрати) та упущена (втрачена) вигода. Натомість ознака “інвестор у цінні папери” є нормативним орієнтиром потерпілого, який зазнає такої шкоди. Крім цього, слід враховувати, що поняття “уповноважена особа” є більш широким, ніж передбачене у ст. 366 КК поняття “службова особа”. За таких умов, якщо діями, передбаченими ст. 223¹ КК, інвесторові в цінні папери заподіюється значна матеріальна шкода, то вони мають кваліфікуватися лише за ч. 1 цієї статті КК. Якщо разом з матеріальною шкодою заподіюється шкода немайнового характеру, що охоплюється поняттям “тяжкі наслідки” як кваліфікуюча ознака службового підроблення, то такі дії мають кваліфікуватися за сукупністю зазначених злочинів. Якщо при вчиненні дій, визначених у ч. 1 ст. 223¹ КК значна матеріальна шкода інвесторові відсутня, то вчинене за відповідних умов може визнаватися службовим підробленням та кваліфікуватися лише за ч. 2 ст. 366 КК. Відтак, як бачимо, вадою ст. 223¹ КК є те, що ознака “значна матеріальна шкода інвесторові в цінні папери” передбачена у ч. 1 цієї статті КК та включена як обов’язкова у зміст

основного складу злочину. Хоча на практиці не виключаються випадки, коли внесення уповноваженою особою в документи, що подаються для реєстрації випуску цінних паперів, завідомо неправдивих відомостей, не заподіює матеріальної шкоди взагалі. Пояснюється це тим, що саме по собі внесення в документи, які подаються для реєстрації випуску цінних паперів, завідомо неправдивих відомостей не здатне заподіяти будь-яку матеріальну шкоду. Остання може заподіюватися виключно шляхом використання таких документів. Це, у свою чергу, якраз і пояснює відсутність у судовій практиці розгляду кримінальних проваджень за ст. 223¹ КК [9; 10].

Суміжним стосовно ст.ст. 199, 224 КК є шахрайство (ст. 190 КК), а також заподіяння майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою (ст. 192 КК). Основним критерієм розмежування цих складів є такі ознаки їх складів, як предмет злочину та його наслідки. Предметом шахрайства є чуже майно, право на таке майно [11, с. 216], а предметом злочину, передбаченого ст. 192 КК, може бути: чуже майно, що незаконно використовується всупереч інтересам власника, а також грошові суми (кошти), які мали б надійти в розпорядження власника на підставі тих або інших операцій, договорів, правових приписів тощо, – неoderжаний прибуток (упущена вигода) [11, с. 220]; грошові кошти, які фізична особа зобов'язана сплатити приватній установі, державі або комунальній організації за надані їй послуги [12, с. 359]. При розмежуванні складів цих злочинів слід враховувати наступне. По-перше, цінні папери засвідчують певні правовідносини між їх власником та особою, що їх видала. Ці правовідносини можуть передбачати зобов'язання особи, що видала цінний папір, сплатити в обумовлений термін кошти, передати товари або надати послуги згідно з існуючим (прийнятим) зобов'язанням (боргові, іпотечні цінні папери та ін.). Нормативним орієнтиром у цьому випадку є положення ч. 1 ст. 3 Закону “Про цінні папери та фондовий ринок”, що включають “взаємовідносини емітента цінного папера (особи, яка видала цінний папір) і особи, що має права на цінний папір, та пе-

редбачає виконання зобов'язань за таким цінним папером, а також можливість передачі прав на цінний папір та прав за цінним папером іншим особам”.

Правовідносини, пов'язані з обігом пайових цінних паперів, дозволяють їх власнику отримувати частку прибутку, майна емітента. Тому за певних обставин використання підроблених цінних паперів може пов'язуватись із впливом на предмети злочинів, передбачених ст.ст. 190, 192 КК, та заподіювати справжньому емітенту, особі, яка їх видала, або власнику чи володільцю майнову шкоду. У цьому разі кваліфікація вчиненого за сукупністю ст. 199 чи ст. 224 КК та ст. 190 або ст. 192 КК потребує з'ясування обсягу майнових прав зазначених осіб, які (майнові права) зазнають шкоди (якщо при цьому вчинялись певні правочини, пов'язані з використанням інсайдерської інформації, то вчинене за інших необхідних умов може також кваліфікуватися за відповідною частиною ст. 232¹ КК). Зазначені майнові права можуть бути пов'язані, приміром, з використанням за підробленими цінними паперами майном певної вартості, з витраченим майном, яке має певну вартість, а також з отриманим винною особою в особистих інтересах чи в інтересах третіх осіб прибутком за рахунок чужого майна, упущеною вигодою, коли потерпілий при шахрайстві або заподіянні майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою не отримує запланований прибуток. Прикладом кваліфікації за наведеним підходом є випадки так званого «інвестиційного шахрайства», тобто шахрайські дії, учинювані в процесі продажу фінансових інструментів [13, с. 280].

2. При розмежуванні складів злочинів, що посягають на фондовий ринок, із суміжними складами слід також враховувати ознаки *об'єктивної сторони* їх складів. Із змістом таких ознак об'єктивної сторони складів злочинів, як спосіб та засоби вчинення злочину, може пов'язуватись завідомо недостовірна інформація, що надається інвестору службовою особою емітента (ст. 232² КК). У ч. 1 ст. 232² КК ця ознака враховується при визначенні другої форми злочину «надання ... недостовірної інформації, якщо це

заподіяло інвестору в цінні папери (у тому числі акціонеру) матеріальну шкоду в значному розмірі». Суміжним стосовно цього злочину є шахрайство з фінансовими ресурсами, передбачене ст. 222 КК, оскільки кредитором може виступати інвестор в цінні папери (вказівка на «інвестора в цінні папери (в тому числі акціонера)» передбачена у ч. 1 ст. 232² КК). У ч. 1 цієї статті КК визначена така форма цього злочину, як «надання завідомо неправдивої інформації ... кредиторам з метою одержання субсидій, субвенцій, дотацій, кредитів ... у разі відсутності ознак злочину проти власності». У цьому разі існують ситуації, коли службова особа емітента надає інвестору в цінні папери завідомо недостовірні відомості для одержання (придбання) у якості інвестицій певних коштів (так звані інвестиції в різноманітні цінні папери, що здійснюються, наприклад, за допомогою придбання інвестиційних сертифікатів [15], інвестиції в цінні папери інституту спільного інвестування, якими згідно з п. 18 ч. 1 Закону України «Про інститути спільного інвестування» від 5 липня 2012 року є акції корпоративного фонду та інвестиційні сертифікати пайового фонду). За таких обставин норми, передбачені в ч.ч. 1, 2 ст. 232² КК, є спеціальними стосовно загальних – ч.ч. 1, 2 ст. 222 КК, у зв'язку з чим наведені ситуації за інших необхідних умов мають кваліфікуватися за відповідною частиною ст. 232² КК. Що стосується передбаченої в ч. 1 ст. 232² КК матеріальної шкоди, то при її визначенні законодавець зобов'язує враховувати лише ті «складники», що стосуються не будь-якого кредитора, а лише інвестора в цінні папери. Якщо ж шкода в описаних ситуаціях заподіюється іншим потерпілим особам, які не є інвесторами в цінні папери, то вчинене за необхідних умов потребує додаткової кваліфікації за ч. 2 ст. 222 КК. При цьому мінімальний розмір передбаченого ч. 1 ст. 232² КК значного розміру матеріальної шкоди, яка заподіяна інвестору в цінні папери, та закріпленої в ч. 2 ст. 222 КК великої матеріальної шкоди є однаковими (п'ятсот НМДГ, про що див. примітку до ст. 219 КК).

Передбачене ч. 1 ст. 232² КК, як перша форма злочину, «ненадання службовою осо-

бою емітента інвестору в цінні папери на його письмовий запит інформації про діяльність емітента» є «спеціальним» різновидом службової недбалості.

3. «Розмежувальну» функцію виконують окремі ознаки *суб'єктивної сторони* складів злочинів, що посягають на фондовий ринок. При характеристиці спрямованості прямого умислу як ознаки злочинів, передбачених ст.ст. 199, 124 КК та ст.ст. 190, 192 КК, слід враховувати передбачення «потрапляння» незаконно виготовлених, одержаних чи підроблених державних цінних паперів (ст. 199 КК), а також будь-яким чином підроблених недержавних цінних паперів (ст. 224 КК) на фондовий ринок. Спрямованість умислу при вчиненні злочинів, передбачених ст.ст. 190, 192 КК, пов'язується із заподіяною майновою шкодою. Мета і мотив злочину виступають допоміжним критеріями відмежування збуту незаконно виготовлених, одержаних чи підроблених державних цінних паперів (ст. 199 КК), а також збуту чи використання іншим чином підроблених недержавних цінних паперів (ст. 224 КК) від обману та зловживання довірою при вчиненні злочинів, передбачених ст.ст. 190, 192 КК. Обман або зловживання довірою при вчиненні названих вище злочинів передбачає їх вчинення лише з прямим умислом. Такий саме висновок стосовно прямого умислу можна зробити, виходячи з цілеспрямованого характеру діянь, передбачених ст.ст. 199, 224 КК. При цьому мотив і мета злочинів, передбачених ст.ст. 190, 192 КК, є корисливими та обов'язковими ознаками їх складів. Проте корислива мета і корисливий мотив є факультативними (необов'язковими) для складів злочинів, передбачених ст.ст. 190, 192 КК. Отже, у разі, коли при вчиненні збуту незаконно виготовлених, одержаних чи підроблених державних цінних паперів, а також збуту чи використання іншим чином підроблених недержавних цінних паперів винний прагне використати незаконно виготовлені, одержані чи підроблені державні цінні папери або підроблені недержавні цінні папери у процесі обману чи зловживання довірою для заподіяння майнової шкоди (наприклад, емітенту, інвестору в цінні папери, власнику цінних паперів

тощо), то вчинене за інших необхідних обставин потребує кваліфікації за сукупністю цих злочинів.

З урахуванням вищезазначеного, можна зробити такі **висновки**.

1. Констатуємо наявність різноманітності механізмів впливу (посягання) на фондовий ринок, що стосується складів злочинів різних видів, що, у свою чергу, породжує складні та дискусійні проблеми кваліфікації цих злочинів та їх розмежування із суміжними злочинами. При їх вирішенні пропонується виходити з такого: а) суміжними слід вважати злочини, склади яких мають схожі ознаки (загальні та латентні відмінні); функцію критеріїв розмежування мають відмінні ознаки; б) алгоритм розмежування суміжних злочинів, що посягають на фондовий ринок, зводиться до з'ясування змісту та співставлення відмінних ознак складів таких злочинів; в) критеріями розмежування злочинів, що посягають на фондовий ринок, та суміжних злочинів враховуються відмінні ознаки, що характеризують предмет злочину, потерпілого, зміст суспільно небезпечного діяння, способу та обстановки вчинення діяння як ознак об'єктивної сторони складів злочинів, мету та мотив вчинення деяких із вказаних вище злочинів.

2. В окремих випадках проблеми кваліфікації вказаних вище злочинів та їх розмежування із суміжними злочинами пов'язані з конкуренцією окремих кримінально-правових норм. У зв'язку з чим потребують з'ясування ознаки складів злочинів як критеріїв розмежування, що передбачені так званими «конкуруючими кримінально-правовими нормами».

Література:

1. Навроцький В.О. Основи кримінально-правової кваліфікації: Навч. посібник. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 704 с.

2. Кудрявцев В.Н. Общая теория квалификации преступлений. 2-е изд, перераб и дополн. / В.Н. Кудрявцев. – М.: Юристъ, 1999. – 304 с.

3. Фесенко Є.В. Злочини проти здоров'я населення та системи заходів з його охорони. Монографія / Є.В. Фесенко. – К.: Атіка, 2004. – 280 с.

4. Брич Л.П. Розмежування складів злочинів: монографія / Л.П. Брич. – Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2013. – 712 с.

5. Дудоров О.О. Помилка законодавця чи його усвідомлене рішення? (дещо про зміст кримінально-правових понять “істотна шкода” і “тяжкі наслідки”) / О.О. Дудоров, Г.М. Зеленев // Антикоруційна політика України: актуальні проблеми забезпечення ефективності: збірник матеріалів інтернет-конференції (Київ, 29 травня 2015 року). – К., 2015. – С. 180-192.

6. Дудоров О.О. Істотна шкода і тяжкі наслідки як ознаки складів злочинів у сфері службової діяльності: проблеми тлумачення кримінального закону / О.О. Дудоров, Г.М. Зеленев // Право України. – 2015. – № 12. – С. 69-81.

7. Харченко В.Б. Визначення істотної шкоди та тяжких наслідків за новою редакцією примітки до ст. 364 КК України [Електронний ресурс] / В.Б. Харченко // Форум права. – 2015. № 2. – С. 169-176. – Режим доступу: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/598/FP_ХАРЧЕНКО_2015.pdf?sequence=1&isAllowed=y

8. Андрушко П.П. Дискусійні питання щодо змісту ознак “істотна шкода” та “тяжкі наслідки” у складах злочинів у сфері господарської діяльності / П.П. Андрушко П.П., К.П. Задоя // Вісник Верховного Суду України. – 2016. – № 6. – С. 38-48.

9. Узагальнення судової практики місцевих судів м. Харкова і Харківської області призначення покарань за 2012р. у зв'язку з набранням чинності Законом України “Про внесення змін до деяких актів України щодо гуманізації відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності” [підготовлене Апеляційним судом Харківської області згідно із завданням Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ № 911-13/0/9-13 від 30.01.2013р. відповідно до поставлених у завданні питань] [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://hra.court.gov.ua/sud2090/inf_court/generalization/criminal8

10. Узагальнення судової практики призначення покарань у зв'язку з набранням чинності Законом України „Про внесення

АНОТАЦІЯ

З урахуванням аналізу проблематики дослідження, даються рекомендації щодо питань кваліфікації окремих злочинів, які посягають на фондовий ринок, а також робиться спроба їх розмежування із суміжними злочинами. Досліджуються різного роду ситуації, які виникають (можуть виникати) на практиці. Окремо приділяється увага аналізу критеріїв розмежування злочинів, що посягають на фондовий ринок із суміжними злочинами, при цьому формулюються пропозиції зі зміни чинного кримінального законодавства України, стосовно окремих питань охорони фондового ринку.

Ключові слова: кваліфікація злочинів, розмежування злочинів, фондовий ринок, цінні папери, кримінальна відповідальність, Кримінальний кодекс.

SUMMARY

The recommendations on the issues of qualification of the certain crimes encroaching on the stock market are given, and an attempt to delimitate them with adjacent crimes is made, in accordance with the analysis of the research. Various situations that arise (may arise) on practice are examined. Extra attention is paid to analyzing the criteria of delimitation of the crimes encroaching on the stock market with adjacent crimes. Herewith, the suggestions for changing current criminal legislation on certain issues regarding stock market protection are worded.

Key words: qualification of the crimes, delimitation of the crimes, stock market, securities, criminal responsibility, Criminal Code.

змін до деяких актів України щодо гуманізації відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності” [проведене судовою колегією з кримінальних справ Апеляційного суду Донецької області та обговорене на нараді судової палати 20 лютого 2013 року] [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://trm.dn.court.gov.ua/sud0549/gromad/sudova_praktika/sudova_5

11. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. 5-те вид., допов. – Х.: Право, 2013. – Т. 2: Особлива частина / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін. – 2013. – 1040 с.

12. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України. – 4-те вид., переробл. та доповн. / Відп. ред. С.С. Яценко. – К.: А.С.К., 2005. – 848 с.

13. Клочко В.М. Іноземний досвід кримінально-правової охорони ринку цінних паперів / В.М. Клочко // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. – 2013. – № 4. – С. 275-282.

14. Берзін П.С. Наслідки у складах злочинів у сфері господарської діяльності: кримінально-правова характеристика: Навчальний посібник / П.С. Берзін. – К.: КНТ, 2007. – 329 с.

15. Карпова В. Інвестиційні сертифікати як внесок до статутного капіталу: правові аспекти [Електронний ресурс] / В. Карпова // Бухгалетр & Закон. 2017. № 21. Режим доступу: http://bz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/BZ008970